

Nro. 47.

A FELS. R. TSASZARNAK ÉS A KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

*Költ Bétsőn Kedden Decembernek 10-ik napján,
1799-ik esztendőben.*

Egy érdeemes Postá-mester Ur azt a tanátsot adta volt nékem; mikor még a' *Bétsi Magyar Mercurius* Ujjságot irtam, hogy mikor *Jelentést* adok ki, azt mindenkor az Ujjság' elejire nyomtattassam; mert (igy szoll), az elejít minden olvasó meg-tekinti az Ujjságnak, de a' végít kevesen olvassák: és nem a' jókor tett jelentésből tudják-meg, hogy el-tölt a' fél esztendő, hanem az Ujjság' járásának meg-állásából, 's így esik, hogy későre tézük rendeléseiket. — Én ezt a' tanátsot, nem emlékezem, hogy még eddig követtem volna: tsak azért, hogy nem illett a' *Jelentés* az Ujjság' elejire. — Mostan is tsak figyelme-téssé kívántam mingyár itt előll tenni, rész szerént a' Kurirnak mostani, rész szerént pedig a' meg-szünt Mercuriusnak volt nagy érdemű Olvasóikat, arra, hogy ezen Ujjságnak végén hozzá-jok intézett *Jelentésemet*, méltóztassák most az el-olvasásra.

A a a

Franciaia Respublika.

Ezt a' Frantzia Revoluziót, azok, a' kik azt eddig-elé igazgatták, majd oly gyakran tekergették, mint valami ora-machinát. Egyik se tekerte-fel a' nélkül, hogy valami e'-félét ne mondott volna, hogy: valósággal, már szükség volt ötöt fel-tekerni; mert különben talám majd lejárt volna, 's-az után meg-állván, nem találta-tott volna több mester, a' ki fel-igazithatta volna. Hogy ezt a' fel-tételt el-hihesse valaki, nem kell egyéb, tsak hogy az jusson eszibe, a' mit erről a' dologról is esztendő alatt olvasott. Egy ily tekerittést tett ezen machinán most *Bonaparte* is. Nézze-meg akárki, hogy mit mond most ő is azon Proclamatziójában, melyét ő (mint ezt a' közelébb költ M. Kurir is a' 732-dik levél-laponn, röviden említette) a' Frantzia néphez intézvén, körülállásoson elő beszélette benne a' történet' Historiáját: —

„Én (igy szoll *Bonaparte*), *Párisba* lett vizs-sza érkezésemkor, minden *Autoritások* között meg-hasonlást találtam, tsak ebben szemlétem minyjok között meg-egyező itéletet, hogy: a' Constitutzió, félignyire fel forgattatott legyen, és az már meg nem mentheti a' szabadságot. Minden pártok hozzám járultak, tudtomra adták tzelozássaikat, fel-fedezték titkaikat, és fejedelmemet kérték: én meg-tagadtam azt minyjoktól, hogy tsak egy pártnak emberévé legyek. Engem' a' Vének Tanatsa szollitott, és én az ő kívánságát bé-töltöttem. Oly emberek, kikben a' nemzet, a' szabadságnak, az egyenlőségnek, és a' tulajdonnak védelmezőit szemlélni már megszokta, a' dolgok' jóvá-tételére egy közönséges plánumot készítettek volt: ez a' plánum egy tsendes, szabad, 's-bé-folyás- és félelem-nélkül való meg-fontóltatást kívánt. Erre nézve a' Vének' Tanatsa azt határozta, hogy a' Törvényhozó Test' tanátskozásának helyét *St. Cloudbe* tegye által; a' maga függetlenségének védelmezésére meg-kivántató erőnek vezérlését, néken ajánlotta; és én ugy itéltem, hogy hazafi-tár-

saimnak, táborainkban el-halt katonáinknak, 's-
 azoknak vérek által vásároltatott nemzeti dicsőffé-
 günknek, tartozzam azzal; hogy ezt a' vezérséget
 magamra válloljam. A' Tanácsok öszsze gyűlés
 keznek *St. Clouban*; a' Respublikai seregek,
 kívülről gondoskodnak a' tsendesség felől: ha-
 nem, az ország' belső részeinn rettegést gerjesz-
 tenek a' gyilkosok; az Öt-százak' Tanácsában
 lok Képviselek, h' gyess törrel és tüzi-fegyver-
 rel fel-fegyverkezve, halállal való fenyegető-
 déssel töltik-bé a' tanátskozó palotát; az ő ki-
 nyilatkozdogaló plánumjok, mind jobban jobban
 nyomul a' tziel felé; az ezt akadályoztató több-
 ség (a' Képviseleknek nagyobb száma) fogyni kezd
 a' zürzavar miatt; a' leg bátrabb *Orátorok* tétő-
 váznak; izemmel-láthatóvá kezd lenni, hogy min-
 den bölts tanáts gyümöltstelen többé; én közlöm
 mind ezekenn való bofzizankodásomat és fájdal-
 mamat a' Vének' Tanácsával; sürgetem, hogy
 nemes hajlandóságu fel-tett tzielozásának telye-
 sithetése végett, helyheztesse bátorságos állapotba
 magát; szemei' elibe terjesztem a' házát-fenye-
 gető veszélyeket; és ő (t. i. a' Vének' Tanácsa)
 változhatatlan akaratjának ujjantoni ki-nyilat-
 koztatása által, magát véllem egyesíti. Az után
 az Öt százak' Tanácsába mentem, tsak egyedül,
 fegyver-nélkül, kalap-le-véve, a' miként a' Vének'
 Tanácsában is meg-jelentem volt, és a' mi-
 ként ebben jól fogadtattam vólt. Azok a' he-
 gyess-török, melyekkel a' pártosok addig, a' ma-
 gok Képviselek társaikat fenyegették, most már
 szabadítójuk ellen vétettek elő; huz gyilkosok
 rohantak ellenem, és keresték mejjemet; a' Grá-
 nátérosok, a' kiket a' palota' ajtajánál hagytam
 volt, elő siettenek, és magokat közzém és a' gyil-
 kosok közzé vetették; egyik küzzüllök (*Thome*)
 döfést is kapott a' ruhájánn keresztül; ezek ki ra-
 gadtak a' gyilkosok' keziből. Ugyan azon szempi-
 lantatban oly kiáltás hallik a' törvények' védel-
 mezője ellen, hogy: *ötet, a' törvények' oltal-
 mán kívül lévönek lenni, kell ki-hirdetni!* Ez vólt
 a' gyilkosok' kiáltása az ő meg-szelidítősekre ki

rendeltetett hatalom ellen. Az után markaikba szorított fegyverrel, és fenyegetődzéssel telyes szájjakkal a' Præses - (Lucian Bonaparte) - felé kezdettek rohanni, azt kívánván tőle, hogy engedjék a' törvények' oltalmán kívül valónak lenni kiáltson-ki. Nékem meg hozzák ezt a' hirt; rendelést teszek, hogy a' Præsest ragadják ki a' dühösök' keziből; hat Gránátérosok ki is ragadták; mingyár az után a' Törvényhozók' Gránátérosai, vár-vevő marschsfala' palotába bérükkel, abból ki-nyomták a' Képviselőket, a' meg félemlert faktzionisták széljel oszoltak, és el távoztak; a' jól gondolkodó nagyobb rész már molt, bátorságban látván lenni magát, ismét vissza gyült önként és szabadon a' tanátsházba, meghalgatta a' köz jóra tzelező projectomokat. Frantziák! kétség kívül meg ismeritek ezen magaviseletemben egy szabadság' katonájának, és egy Republikánusi indulatu hazafinak buzgóságát. A' faktionistáknak, a' kik a' két Törvényhozó Tanátsokat el-nyomták, ezen gyűlölséges és megvetett embereknek, el-szélesztetődések által, a' megtartó, oltalmazó, és nemes gondolkodások, vissz a tettek a' magok' jussaiknak birtokaikba.

Az Ex-Director Barras' magaviseletének ki nyilatkoztatása: — Egy ilyen titulusu irás jött ki ezen napok alatt Párisban Frantzia nyelven. Sammája ennek ennyiből áll: Erölsiti az Iró, hogy, noha a' Direktorságtól való butsu-vevő jelentése Barrasnak, nem előbb, hanem tsak Nov. 10 dikénn olvastatott is fel, tsak ugy már 9 dikben délkör meg fordúlt volt az a' Bonaparte' kezében; ki jön ebből, hogy a' dolog, nem a' kettőjök' előre való egyet értése nélkül esett. Továbbá, hogy nem ugy esett a' Barras' butsu-vevő jelentését a' Törvény-hozó Tanátsokhoz el vitt Batottal is a' dolog, mint többire minde- nektől eleinten el-hirlettetett volt, az az; hogy, mikor ez a' Batot a' Törvény-hozóktól már vissza felé jövvén, és Bonapartéval szembe találkozáván, ez, előbb véle valamit titkon szol-

lott legyen, az után pedig fenn-hangon és lár-
 mason e'-féléket vetett volna szemére: hogy, a'
 leg fényesebb Respublikát (ily ki fejezessel ért
Bonaparte) két esztendő alatt ennyire el-metse-
 vézni miként engedték? a' első támadásokat
 ennyire organizálódni, mi módon szenvedték?
 a' künn tsatázó feregeknek annyi felölről történt
 szereptsétlenségeiket, a' folyó esztendei háboru-
 ban miért engedték-meg? &c. Nem így történ-
 tek ezek a' beszédek, azt mondja a' feljebb ir-
 titulusu Író: hanem, minekutánna *Batóthoz* a'
Barras' emberéhez, tsak néhány titkos ízókát in-
 tézett volna *Bonaparte*, az után a' körülette ál-
 ló Generálisokhoz és egyéb tisztekhez intézte
 szavait, és azoknak mondotta ezeket a' piron-
 gató ígéket, és nem a' *Barras'* emberinek. Ezek-
 ből és több elő hordott környülállásokból azt
 a' conclusiót tsinálja végezetre az Író, hogy Ex-
 Director *Barras* távol volt attól, hogy a' *Bona-
 parte* által okoztatott mostani ujj változást hely-
 be ne hagyta volna, és ez, a' kettőjük között az
 előtt fenn-állott személyes barátságot telyefség-
 gel meg nem változtatta. — (Ez az Író, mint
 akárki első tekintettel észébe veheti, nem egye-
 bet akart el-érni ezen okoskodása által, hanem,
 tsak azt a' kétséget akarta azoknak elméjékből
 ki-venni, hogy mint eshetett legyen az most meg,
 hogy *Bonaparte*, a' ki tsak 3 vagy 4 esztendő-
 kel is alig ismértetett, 's-az ólta a' *Barras'* ba-
 rá ságából ily poltzra lépett, most véle ily méltat-
 lanul bánt volna. *Barras'* egyezésével is esett,
 azt mondja az Író, a' változás, &c.

Már akár mi némü előre való egyezések-
 nek következése volt legyen is ez a' Francia
 Revolutziónn most Nov. 9-dikénn és 10-dikénn
 esett ujj EPOCHÁ, elég az, hogy már előre azt
 mutatta, hogy a' szüntelen való hánykodások
 között lévő Frantzia Respublikában, nagy válto-
 zásokat fog maga után vonni. A' Directorium-
 nak egyszeriben történt el-törlődése — egy Trium-

viralis Consulatusnak elő-állása — a' két Törvényhozó Tanácsok' tekintetének nagy meghomalyosulása — a' belső factziókonn esett egy-átalyában való nagy tsapás — és az Országglói hatalomnak tsak kevés személyek' kezébe való jutása — mind ezek mind igen fontos környülállások, és mind ezeknek egyfzersmind való öfzsze-találkozások, oly heves, hogy ezen ujj crisis alatt a' minden oldalainn rég hanykodó Respublikaitestnek, vagy egészfzen el kell alélni, vagy ezen cura által kell néki meg-tartódni.

Nem lehet azt mind elő számlálni, hanyfele-képpen érdekeljék ezen ujj változásokat a' Frantzia minden irók, rész szerént a' régi Histo-riákból öfzsze keresett történeteknek az ő mostani környülállásaikhoz való mérséklésével, rész szerént más egyéb töllök ki-telhető meg-jegyzésekkel — „Igaz, így szoll az egyik, hogy sok nagy környülállásoknak egyfzersmind való öfzsze-találkozása, szokta többire tzejokhoz juttatni a' dolgokat: hanem, a' *Catalina* öfzsze-esküvése is oly sok féle környülállások által láttfzott elő felé mozdittódni, hogy leg jobb ki menetele reméltetődhetett; még is az után ismét adták magokat más olyan környülállások elő, a' melyek annak a' nagy Respublikának fel-fordulását si tve elő mozdították.

A' Párisi *Ami de-Loix* nevü Ujjság erőfsiti, hogy ezen 9 dik és 10 dik Novemberi Frantzia ujj Revoluzió előtt, így irt volna valaki (nem nevezi-meg kiisoda), *Moulins*, *Barras*, és *Gohler* Directorokhoz: — „Ti, a' ti előttetek-valókat elnyeltétek, és meg-buktattátok: de ti is meg fogtok buktatódni. Az erőszakoskodások, mellyel élteek, fejeitekre fognak visszfa omlani. A' törvényeket meg-rontottátok, a' nép'-jussaival nem gondoltatok, az igazságot lábaitok' alá tapodtátok, a' Respublika' jövedelmeit el tékozoltátok, a' katonák' zsóldját elnyeltétek: most már a' ti orátok is ütött.” — Azt mondják, hogy

már még az ujj Triumvirális Consulátushoz is érkeztek volna több oldalokról e'féle intések, hogy t. i. a' magokhoz kapott országglói hatalommal valahogy vizsgálja ne éljenek, és az őket megelőzötteknek példájokkal, mint tükörrel éljenek. — Más Párisi Irók, *Lépedust* hozzák elő intö például Bonaparténak: — „Kivánva várja az ember, így szollnak ezek, a' mostani változásoknak ki-meneteleit egyebek között abban a' tekintetben is, hogy valyon a' Jakobinusoknak mostan le-ültetödött pártja, mit fog már kezdeni: hogy erőssen érezhető bolzszuállásonn jártatja az elzít, könnyü gondolni. Bonaparténak szüksége vagy on arra, hogy egész tehetségét, munkásságát, mindenek felett pedig éles elmésségét elő vegye, hogy csak tulajdon magát meg-tarthassa; és mind ezen tá-lentomai mellett is fenn marad a' kérdés: hogy valyon, néki szükséges e' a' Respublikának meg-tartásánn, vagy a' Respublikának a' Bonaparte' meg-tartásánn gondoskodni. Ő ugyan a' katonákba helyhezteti a' maga bizodalját: hanem, hiszen [*Lépidus* is (itt van) így tselekedett; de rosz következéssel.“

A' mi a' tzeljät nézi végre az ujj Consulá-rius országglásnak, közönségesen szolva úgy látt-szik, hogy ez a' maga'-meg fundáltatódása vé-gett, egész hathatóssággal azonn fog szorgalma-toskodni, hogy az eddig vólt (t. i. az 1795 béli) Constitutziónak reformátzióját végre-halytathassa. Bonaparte még eleinten mingyár olyan ki-nyilat-koztatált tett, hogy ez az eddig való Constitu-tzió, egészfzen tele lett volna hibával, semmit sem ért, és azt egészfzen fel-forgatui szükséges do-log; a' nép-gyülıéseket nevezetesen, a' faktziókat gerjelztö félzkeknek nevezi; a' Bé-töltetö hata-lomról azt mondja, hogy annak kevés kezek között kell lenni.

A' külsö oldalokat tekintve a' dolgoknak, úgy látt-szik, hogy a' három Consulok, minden rélzben a' nép' jövendö boldogságának elő moz-

dittására tzelozó rendelkezéseket tesznek. — A' 100 milliókból álló erőltetett költsön helyett, bizonyos hadi-adó állittatik-fel. — A' 9-dik és 10-dik Novemberi ujj Revoluzió' kedvetlenségeinek lágyítására, minden eszközök fel-kerestetődni láttattatnak. Az akkór árestálatott személyek közül, még csak 7 vagy 8 vagyon árestómban, a' többek mind szabadon bocsáttattak. — Eddig olyan szokás volt Párisban, hogy mikor egyik párt a' másikat meg-buktatta, a' theatromokon ki-motskoltatott a' meg-bukott párt: most olyan rendelést küldött a' Politziai Minister a' theatromok' igazgatóihoz, hogy a' pártoknak egymás ellen való gyűlölségeiket, az indulatoknak eddig modiba volt e'-féle közörülése által, most ne táplálják.

Meg lehetős meg-jegyzése a' Párisi iróknak, az, hogy az az *Arena* nevű Öt-százak' Tanátsabéli Képviselő, a' ki *Bonapartét*, a' Tanátsbavaló bé-menetelekór kereztül akarta verni, *Corsicai* fiu, és így ennek hazájafia. Már most ez *Brutus*hoz hasonlittatik *Bonapartéra* nézve; nem tudom melyik lehetne apja a' másiknak.

Török Birodalom.

Addig, mig azt el-várnók, hogy az *Egyiptom* felé rég' siető *Nagy Vezir'* és *Sidney Smith'* expeditziójoknak, mi némü következései fognak lenni, olvasást érdemelnek ezen Török Artikulus alatt azoknak a' foglalatosságoknak nevezetesebbjei, a' mellyeket *Bonaparte* Egyiptomban el-követett: hogy annakutánna máslizor az ő tölle *Cairó* várossában fel állittatott *Nemzeti Institutum'* munkáiról is, némely tudósítások tétett-hessenek:

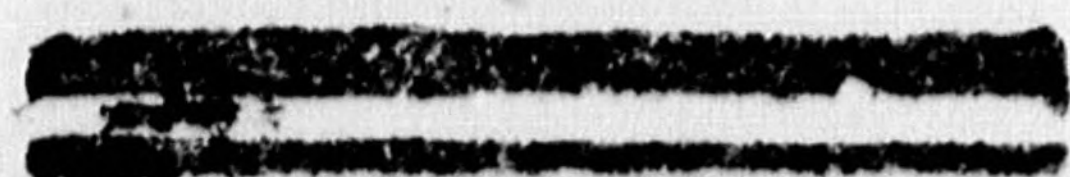
Emlitennünk kell leg előbb is, hogy 1798-ban Oktob. 23-dikáig, az Egyiptomi tóknak recognoscerozását, méjflégeiknek meg-mérséklését, 's azoknak papirosra való le-rajzolásait noha nem

minden rend felett való nehézségek nélkül Generál *Andreoffy* már el-végezte volt: hogy ez a manka tökéletességre vitetődhesen, tsak föld-mérői-lántiz által-és tsak partot, 45 ezer rúdnyit méretett-meg.

A' *Natrum*' tavát (mely a' töllünk ki adott Egyiptom' Geog. mappájánn *Széksót-termő-tő* nevezet alatt izemléltetik) olyan tulajdonságának találta *Andreoffy*, hogy ott a' kereskedésnek egy igen hasznos ágát lehet fel-állítani. —

Maga *Bonaparte* ez alatt, egy Institutumot állított-fel; fundált egy Bibliothékát is; épített egy chemiai Laboratoriumot; mind ezekre a' Fundatziókra szükséges pénzt rendelt-ki; végezetre, az országnak mind azokra a' részekre, a' melyekben a' fegyveres seregek' fekvése nekik hatsak valamennyi bátorságul is szolgálhattott, tudósokat küldözött bizonyos elejekbe adott rendelésekkel széljel — „

„*Nouet* és *Mechaim*, *Alexandria*, *Cairo*, *Salchiech*, *Damiette*, *Suez*, 's-más városoknak, az Aequatortól való távol-léteket határozták-meg. — *Peyre* 's-több más hid-, és út-tfináláshoz 's építés-mesterségéhez értők, a' *Suezi* Canalisnak nivellérozását vitték véghez, az az, azt mérték-meg, hogy melyik vége, és mennyivel, fekügyék magossabban mint a' másik. *Lefebre* és *Malus*, a' *Moesi* canálit recognoscerozták. *Andreoffy* Generálit, *Lefebre* és *Mouchard* kísérték-el a' *Menzaleh* tava recognoscerozására. *Alexandria* várollát, *Peyre* és *Girard* vették fel papirosra. *Lanorey*, az *Abumeneg* canalissát recognoscerozta; az *Aléxandriai* Canalis' ki-tisztításának munkája is az ő vigyázása' alá volt bizattatva. *Geoffroy*, a' *Menzaleh*' tavában lakó állatokat, és a' *Nilus* béli halakat, *Delille* pedig az Alsó Egyiptomi plántákat, vette vizsgálás' alá. *Arnolet* és *Champi*, a' *Veres* tengerhez rendeltetődött Expeditzióba jártak, hogy azt recognoscerozván, egyfzersmind annak Minerale Regnumát

is vizsgálják-meg; ezek *Kossirig* mentek. A' Felső Egyiptomi Canalisokonn tétetett munka, *Girard*-ra volt bizattatva. *Denou*, azért tett egy útazást *Fayoumban* és Felső Egyiptomban, hogy az ott találtató emlékezet'-jegyeket, le-rajzolja. *Dute*-*tre*, Alexándriában és Cairóban rajzolta-le az e'-féléket. *Conte*, egy mechanikai műhelyt állított-fel; szél malmokat, és egyéb Egyiptomban még ujj machinákat kézfittetett. *Beauchamps* és *Nouet*, egy ötszörös, t. i. Respublikai, Romai, Görög, Coptai, és Török rend tartás szerént való Kalendáriumot készítettek. *Saviani*, a' *Syriai* pulztákonn találtató *Infectumokból* tsinált gyülyteményt. *Costaz* egy *Journált* adott-ki. *Fourrier* mind ezeknek folytok alatt, Frantzia Commissáriuságot viselt a' *Cairói* Divánban. *Monge* és *Bertholet* hazafiakról, különösön semmit nem mondanak: ők mindenütt voltak, mindennel foglalatoskodtak, és a' tudományokat illető minden dolgoknak fő mozgatói voltak. —

Déc. 30-dikánn 1798-ban maga *Bonaparte* a' Veres tenger mellett *Sueztől* Elszak felé vevén útját, *Suezhez* harmadfél ora-távolságra, a' Canalis' torkának maradványára reá talált, és mellette 4 orányi útát tett; az nap' éjjel az *Abgeroud* erősségében, 31-dik éjtzaka a' pulztának 10 ora távolságra lévő belső részénn, Januáriusnak 1-ső éjtzakájann pedig *Belbeisben* hált-meg, Jan. 3-dikánn ismét reá talált *Bonaparte'* ugyan ezen Canálisra, ottan, a' hol a' pulztákkal határozódó Egyiptomi meg-mivelt és kövér földek el kezdődnek. Sok orányi távolságra folytatta mellette az útját; azután vissz küldötte *Peyre* nevü Indzsineért, elegendő késérő sereget rendelvén oltalmazására, *Suezbe*, olyan rendeléssel, hogy az egész Canalist, geometrai-mérés által papirosra vevén, egyszer-smind annak külömb külömb magosságait is mérje-meg (nivellirozza); mely is egy olyan *prablema*, melynek meg-felytésétől egy leg nagyobb és leg hasznosabb munkának lehetősége, vagy lehetet-

lensége, vagyon fel-függesztetve (t. i. hogy, lehetséges e' a' Veres tengernek a' Mediterraneum tengerrel való öfzfe-foglalatódása egy Canalis által.). “

A' *Londoni Udvari Ujjságban* Nov. 13-dikánn ez olvastatott az Egyiptomi környülállásokról: — “

„Frantzia Gen. *Marmont* már még Aug. 5-dikénn olyan telyes hatalommal ruháztatott volt fel Gen. *Bonapart*tól: mely szerént ő a' Török hajós sereg vezérjével, *Patronával*, a' következő fel-tételekben, melyekre mindazáltal a' Törökök eleinten nem akartak reá állani, egyezett légyen meg: A' hadi fogjok, ember emberért, és grádus szerént, tseréltesenek-ki költsönösön; a' sebesekek és seb orvosok, ne tartattassanak hadi fogjoknak; a' Konstantzinápolyban és minden Török országi más városokban tartatódó Frantzia fogjok, hajókonn, három hónapok alatt *Alexandria* elibe vitettesenek, a' hol ugyan azon időre hasonló számu Török fogjoknak kell a' vizsza tseréltetődésre készen tartatni; továbbá, valamikór-tsak *Alexandria* előtt ennekutánna is Frantzia fogjokkal rakott Török hajó megjelenédik: az Alexandriai Frantzia Komendans tartozzék oly rendeléseket tenni, hogy 70 óra alatt ugyan annyi Török fogjokat adhasson-ki, a' mennyi Frantziákat a' Török hajó oda vitt.

A' Nov. 20-dikánn költ *Párisi* Redacteur szerént, oly rendelést tettek a' Consulok a' Politziai Miniszernek, hogy Párisból egy Komédiás és Tánztoló társaságot is küldjön Egyiptomba. Mingyár az után az olvastatott a' Páris' utzáira kiraggatott tzedulákban: hogy, gyanitható-képpen a' Nagy Vezér is meg fog *Cairóban* az *Opera Buffánn* jelenni (magyarul bajos volna ezt az *Opera Buffát* ki-tenni).

Nagy Britannia.

A' *Londoni Udvari Ujjság* szerént Nov. 12-dikénn már hozzá kezdetek volt azoknak a'

többire Matrozokból álló Frantzia fogjoknak hajókra való ültetésekhez, a' melyek az Élzaki Hollándiai Capitulatzió szerént, a' régi Frantzia fogjok között, tsere nélkül visszfa ígértettek. Az a' hír azonban, hogy *Anglia*, egy magános Artikulusnak ereje szerént, 200,000 Font Sterlingeket (2 millió Forintokat) fogna fizetni a' Hollándusoknak, tsak abból is fundamentom nélkül valónak látszik lenni (a' Bétsi Ud. Ujjság szerént), hogy *Hollándia* most minden törekedését arra fordítja, hogy sok szükségeire, honnat találhasson pénzt.

Most már bizonyoson és közönségesen tudják, hogy az Anglusok' expeditziójának nem *Texel* és Élzaki Hollándiának a' szegelete, lett légyen elejteni tzielja: hanem a' *Maas'* vize' torka. Itt kellett volna a' ki-szállásnak esni: hanem, olyan kemény szélvész találta *Mitschel* Admirálist és *Abercrombie* Generált a' tengerenn, hogy a' *Maas* torkáig telyelséggel el nem juthattak; ehez képeft meg-változtatták újokat, és ugy eveztek fel a' *Helder* felé, a' hol a' már tudva lévő apróság ki-szálló helyek, nékiek oly igen nem-kedvezők voltak.

* * *

Bécs.

A' Palatinus ö Fő Hertzegsége, kedves hitveffével *Paulowna* Orosz Nagy Hertzeg Alszonnyal, a' folyó hónapnak 26—28-dikáig, váratnak Bétsbe. Az ö Fő Hertzegségét oda késért Magyar Test örzők pedig, 14—16-kig itthonn fognak lenni.

* * *

Jelentések.

Elsőször, a' volt M. Merkur' Olvasóihoz:

„Azon 5 esztendőknék le folytok alatt, míg a' *Merkur* fenn-állott, sok oly levelek érkeztenek hozzám, mellyeknek Irói kértek, hogy kinek egy kinek más ok miatt alkalmatlan lévén az, hogy az Ujjságokért való rendelést minden fél esztendőnként ujjanton tegyék, tehát én nékiek folytatásban küldözsem Ujjságaimat; mert ők adósok nem maradnak. Sokak voltak ezek között, a' kik szavoknak állottak; és az ilyeneknek neveik az én *Protocollumaimban*, köszönettel vagynak bé-írva: de, igen nagy kár-valással érzem, hogy olyanok is sokan légyenek, kiknek nem jut eszükbe, hogy mitsoda leveleket irtanak légyen bizonyos esztendőkben hozzám, 's azokban mikre kötelezték magokat. Tsudálkozni lehet, hogy az ilyenek meg nem gondolják azt, hogy az e' féle leveleket az ember nem szokta el-hányni, hanem az annak idejében reájok tett meg-jegyzésekkel együtt *Protocollumban* tartja; és ezeket csak halgatással el nem lehet mellőzni; elég kell ezeknek tenni. A' kik véllem így bántak, nem gondolták-meg azt, mely drágába kerüljön Bétsben az ujjság-írás és annak postánna való küldözése, 's mely terhes lett légyen az, kivált olyannak, a' ki maga állított új Ujjságot fel. — Az Ujjságért bé jövő 10 Forint esztendei elő-fizetéssel, ugy szokott folyni a' dolog, hogy abból a' Bétsi fő Posta-hivatal, az Ujjságnak küldözéséért, 4-gyet el-von; ki ad belőle az Irónak 6-tot; ezen 6 Forintból, én leg alább, mint a' ki kezdő voltam, és lassan-lassan lehettem isméreteffé, az Ujjságnak nyomtattatására's egyéb hozzá járuló aproságokra. 4-gyét még el-

költöttem. Alig maradott hát meg a' 10-ből 2-tő. Mely sok kárt kellett 'hát ez szerént az olyanok miatt vallanom, a' kik a' 10 Forintot sem küldötték-fel, 's ennek felette nekem a' Postára is érettek a' 4 Forintot meg-fizetni, 's érettek az egyéb költségeket is, mint más igazi elő fizető kért, meg tenni kellett. Az ilyenek, tulajdonképpen szollva, minden elztendőnként 16 Forint kárt okoztak, azokban az elztendőkben, mikor meg nem fizettek. Számosok vagynak pedig olyanok, a' kik több elztendőkre adósok maradtak, már én Processust kezdjek az ilyenek ellen? az Elölljárókkoz folyamodjak érettek? nállam lévő leveleiket Instáló leveleimbe rakván, Documentomul éljek vélek? Vagynak néhányan olyanok is, a' kik nem irtak volt magok hozzám, hanem tsak Commisionariussaik által tettek rendelkezéseket. Már hát ezektől bizonyosság-levelet vegyek, hogy ennek vagy amannak rendelték az Ujjságot? Az olyanokra, a' kik hozzám végtére is, vagy irtak, vagy leg alább izentek, hogy restantziájokat meg ismérik, és jó szivvel meg fogják még ez után fizetni, telyefséggel nints tételozásom: tsak azokat vádolom hozzám viseltett igazságtalanságokért, a' kik valamint eleint az Ujjságért leg többet irkáltak, végtére, mikor a' fizetésről való emlékezést vártam volna, egészfzen el-halgattak. Ezek az utolsó rendbéliek azok, kikhez én most utoljára szollok ezzel a' közönséges kérelemmel, hogy, ha ezen tudósításomat olvasándják, engemet ezen ujj elztendő' alkalmatosságával ne terheltesenek oly jó hirrel köszönteni, hogy ígéretjeikről, ha halasztották is, arról egészfzen el nem felejtkeztek. A' ki még ezen kéresemre is nem fog semmit hozzám írni, vagy izenni, annak majd az ujj elztendőben azt fogom írni: hogy, *pénzze érkezett, felső országokról hozzám, viteffe-el.* Így majd veszek tudom tölle levelet.

Másodszor, a' M. Kurir' Olvasóihoz:

Erdemes társam Décsi Sámuel Ur elegendő ki-terjeszkedéssel meg-írta a' 45-dik Kurir' végén, a' mit érd. Olvasóinknak a' jövő fél-éztendei elő-fizetés iránt tudtokra adni izükségesnek itélt. Méltóztassanak arra, és ahoz, most még e' következőket is meg-jegyezni:

Ezt a' ki-fejezést érd. társam' Jelentésében: „Az oltától fogva egy, vagy fél éztendőt ki-vévén, melybeu t. i. bélyeges táskával kellett ö néki nyargalózni, &c.“ — talám nem mindenek veszik a' maga igaz értelmében. Ez tsak azt teszi, hogy a' régi M. Kurir' idejében, mint az akkori Olvasóknak is juthat eszékbe, az Újjság-stempelezés bé-hazattatván, akkór a' Kurirnak is minden árkusai minden hétenn kétszer meg-stempeleztettek; és néki minden árkusnak meg-stempeleztetésiért fél-kraitzárt kellett fizetni: mely arra adott volt alkalmatosságot, hogy az Újjság-taxát 1 Forinttal feljebb vigye; a' melynek feljebb vitele tsak ekkor történt 14 éztendők alatt.

2) A' Kurir' taxája, mint a' kraitzáros Semlének az egy kraitzár, most is egész éztendő alatt 10, fél alatt pedig 5 forint marad. Tsak egyenesen régi Olvasóinak reméllett hozzá való szives indulatjokra bizta azt érd. társam, hogy, ha valaki közzülök, tsupa önként való fel-indulásból akarna többet küldeni, jó szívvvel fogná fogadni. En rélzemről továbbá, arról tartom még izükségesnek figyelmetessé tenni, nem annyira Olvasóinkat, hanem inkább azokat a' Posta-mester Urakat, a' kik 5 Forint helyett 4 Forintot és 30 kraitzárt gyakran küldenek, hogy ezt ezen-túl ne tselekedjék; mert a' Bétsi fő Posta-hivatal 4 Fl.t 30 kr.t, ezen-túl 5 Forintban el nem veszen.

3) Szoktak lenni, a' kik fertály éztendőre is vitetik Újjságainkat; és mi ugyan ezeknek is szivesen szolgálunk, pénzért: tsak a' fő Posta-hivatalra, boriték-nyomtatásra, 's-az expeditzió-

hoz járuló egyéb apró, de akadályos alkalmatlanfágokra nézve szeretnők, ha a' menyibe lehet, fél-fél esztendőnként tennék érd. Olvasóink rendeléseiket.

4) Én tudom, vagynak sokak olyanok az Olvasók között, a' kik kézzebbek belé hagyni az Ujjság-olvasást, hogy sem magokat egészízen ahoz kötni, hogy fél-fél esztendőnként küldözgessék hozzánk az 5 Forintosokat: némelyek, éppen akkór, ez vagy amaz jószágaikban gazdáskodnak, mikor el-jőne a' fizetés' ideje; másoknak, egyéb környülállások miatt nints kezek'-ügyibe a' rendszer fel-küldés. Engemet, a' Merkurius' némely olvasóitól izenvedett méltatlanságom és kár vállalásom, telyességgel fel nem indit arra, hogy megismért egyenességü olvasóimnak, ezen tekintetben ennekutánna is Commissiónáriussok lenni ne akarjak: de oly fel-tétel alatt, hogy kárba ne hagyjanak. Ha én a' M. Kurirt számokra ki-rendelem, a' taxát érettek meg-fizetem, a' társam' részét is ki-adom, 's-igy azt tselekszem, hogy az Ujjságot egész esztendő alatt folytában vegyék: valósággal meg érdemlem, hogy az esztendőnek le-folyta alatt a' 10 Forintot kezemhez szolgáltsák.

5) A' ki Ujjság-taxát teszen fel postára és az el-téved: ne terheltesen annál a' Posta hivatalnál jelentést tenni, a' hova a' pénzt bé-fizette; az ilyen Posta hivatal pedig, ne az Ujjság-íróhoz, hanem a' Bétsi Fő Posta-hivatalhoz írjon érette, német- vagy deák-nyelven. Mert szükség tudni, hogy a' fel-jövő pénzt nem mi incásáljuk a' levelekből, hanem a' Fő Posta-hivatal; ez felelhet 'hát, hogy mi jött kezébe: ez minket az esztendő' fertályai szerént egy summában fizet. —“

„Pantzél Daniel —
mostani hetes.